

© 2018 by Editura ADENIUM

Această carte este protejată de legile copyrightului. Reproducerea, multiplicarea, punerea la dispoziția publică, precum și alte fapte similare efectuate fără permisiunea deținătorului copyrightului constituie încălcări legislative cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc în conformitate cu legile în vigoare.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

TEODOSIE PARASCHIV, protosinghel

Maxime și cugetări patristice / Protosinghel Teodosie Paraschiv

Iași: Adenium 2014

10 vol.

ISBN 978-606-742-8622-28-6

Vol. 2: Sfântul Ioan Gură de Aur – 2018. – Conține bibliografie. – Index. –

ISBN 978-606-742-314-3

276

PROTOSINGHEL
TEODOSIE PARASCHIV

MAXIME ȘI CUGETĂRI PATRISTICE

VOLUMUL 2
SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR


ADENIUM
2018

CUPRINS

Introducere	5
Maxime și cugetări	15
Bibliografie	315
Indice de nume	317
Indice tematic	319

este posibil să se observe în mod clar schimbările de timpuri ale
secolei al XVIII-lea, în special în ceea ce privește aspectul
fizic al oamenilor. În acest sens, se poate observa că în
secolul al XVIII-lea, oamenii erau mai înalți și mai
grezi decât în secolul al XVII-lea. Acest lucru se poate
observa în multe tablouri din secolul al XVIII-lea, în
care oamenii sunt reprezentați în mod clar mai înalți și
mai grezi decât în secolul al XVII-lea.

Care este diferența dintre secolul al XVIII-lea și secolul al XVII-lea?
Diferența dintre secolul al XVIII-lea și secolul al XVII-lea
este în primul rând fizică. Oamenii din secolul al XVIII-lea
erau mai înalți și mai grezi decât oamenii din secolul al XVII-lea.
Acest lucru se poate observa în multe tablouri din secolul al XVIII-lea,
în care oamenii sunt reprezentați în mod clar mai înalți și
mai grezi decât în secolul al XVII-lea.

Pentru cei care au fost în viața secolului al XVIII-lea, se poate
observa că oamenii erau mai înalți și mai grezi decât în secolul al XVII-lea.
Acest lucru se poate observa în multe tablouri din secolul al XVIII-lea,
în care oamenii sunt reprezentați în mod clar mai înalți și
mai grezi decât în secolul al XVII-lea.

Pierderea interesului pentru știință în secolul al XVIII-lea
este un fapt bine cunoscut. În secolul al XVIII-lea, oamenii
erau mai interesați de viața de zi cu zi decât de știință.
Acest lucru se poate observa în multe tablouri din secolul al XVIII-lea,
în care oamenii sunt reprezentați în mod clar mai interesați de viața de zi cu zi
decât de știință.

Timpul liber a devenit în secolul al XVIII-lea o parte
importantă a vieții oamenilor. În secolul al XVIII-lea, oamenii
erau mai interesați de viața de zi cu zi decât de știință.
Acest lucru se poate observa în multe tablouri din secolul al XVIII-lea,
în care oamenii sunt reprezentați în mod clar mai interesați de viața de zi cu zi
decât de știință.

Există diferențe mari între secolul al XVIII-lea și secolul al XVII-lea
în ceea ce privește aspectul fizic al oamenilor. În secolul al XVIII-lea,
oamenii erau mai înalți și mai grezi decât în secolul al XVII-lea.
Acest lucru se poate observa în multe tablouri din secolul al XVIII-lea,
în care oamenii sunt reprezentați în mod clar mai înalți și
mai grezi decât în secolul al XVII-lea.

Există diferențe mari între secolul al XVIII-lea și secolul al XVII-lea
în ceea ce privește aspectul fizic al oamenilor. În secolul al XVIII-lea,
oamenii erau mai înalți și mai grezi decât în secolul al XVII-lea.
Acest lucru se poate observa în multe tablouri din secolul al XVIII-lea,
în care oamenii sunt reprezentați în mod clar mai înalți și
mai grezi decât în secolul al XVII-lea.

Există diferențe mari între secolul al XVIII-lea și secolul al XVII-lea
în ceea ce privește aspectul fizic al oamenilor. În secolul al XVIII-lea,
oamenii erau mai înalți și mai grezi decât în secolul al XVII-lea.
Acest lucru se poate observa în multe tablouri din secolul al XVIII-lea,
în care oamenii sunt reprezentați în mod clar mai înalți și
mai grezi decât în secolul al XVII-lea.

ACUZA

În secolul al XVIII-lea, oamenii erau mai înalți și mai grezi decât în secolul al XVII-lea.
Acest lucru se poate observa în multe tablouri din secolul al XVIII-lea,
în care oamenii sunt reprezentați în mod clar mai înalți și
mai grezi decât în secolul al XVII-lea.

MAXIME ȘI CUGETĂRI

Există diferențe mari între secolul al XVIII-lea și secolul al XVII-lea
în ceea ce privește aspectul fizic al oamenilor. În secolul al XVIII-lea,
oamenii erau mai înalți și mai grezi decât în secolul al XVII-lea.
Acest lucru se poate observa în multe tablouri din secolul al XVIII-lea,
în care oamenii sunt reprezentați în mod clar mai înalți și
mai grezi decât în secolul al XVII-lea.

Există diferențe mari între secolul al XVIII-lea și secolul al XVII-lea
în ceea ce privește aspectul fizic al oamenilor. În secolul al XVIII-lea,
oamenii erau mai înalți și mai grezi decât în secolul al XVII-lea.
Acest lucru se poate observa în multe tablouri din secolul al XVIII-lea,
în care oamenii sunt reprezentați în mod clar mai înalți și
mai grezi decât în secolul al XVII-lea.

Există diferențe mari între secolul al XVIII-lea și secolul al XVII-lea
în ceea ce privește aspectul fizic al oamenilor. În secolul al XVIII-lea,
oamenii erau mai înalți și mai grezi decât în secolul al XVII-lea.
Acest lucru se poate observa în multe tablouri din secolul al XVIII-lea,
în care oamenii sunt reprezentați în mod clar mai înalți și
mai grezi decât în secolul al XVII-lea.

ACUZĂ

1. Dacă dușmanii noștri ne acuză de lucruri de care habar n-avem, care n-au nici un temei, să nu ne înfuriem, să nu ne tulburăm, ci să le cerem socoteală cu toată blândețea. [3, XLI, I]

ADAM

2. La început, când a făcut Dumnezeu pe om, știind că postul trebuie să-i fie mai cu seamă leacul pentru mântuirea sufletului, îndată, chiar de la început, i-a dat celui întâi-zidit această poruncă și i-a zis: «Din tot pomul cel din rai să mâncați, dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mâncați». Icoană a postului a fost spusă: «Din acesta mănâncă!» și: «Din acesta nu mânca!». Adam trebuia să păzească porunca și n-a făcut-o. A fost biruit de neînfrângerea pântecelui; n-a ascultat și a fost osândit la moarte. [1, I, II]

3. Când Adam a văzut animalele alături de el, n-a fugit, ci, ca un stăpân, care pune nume robilor de sub stăpânirea sa, așa a dat și el nume tuturor fiarelor. «Și numele pe care l-a dat Adam, acela a fost numele animalului», spune Scriptura. Acesta este semnul stăpânirii. Asta e pricina că Dumnezeu, vrând să-i arate lui Adam că e stăpân peste toate cele văzute, i-a dat să pună nume animalelor. Dovada aceasta e îndestulătoare să arate că la început animalele nu înfricoșau pe om. [1, IX, IV]

4. «Și a suflat în fața lui suflare de viață; și s-a făcut omul cu suflet viu». Tâlcuind aceste cuvinte unii oameni nesocotiți,

mânați de propriile lor gânduri, fără să țină seamă de pogorământul cuvintelor Scripturii și fără să aibă o judecată vrednică de Dumnezeu, încearcă să spună că sufletul este din ființa lui Dumnezeu. Ce nebunie! Ce sminteală! [1, XIII, II]

5. Ai văzut ce viețuire lipsită de nevoi și de necazuri? Ai văzut ce viață minunată? Ca un înger trăia omul pe pământ; era îmbrăcat cu trup, dar nu era supus nevoilor trupești. Ca un împărat, împodobit cu purpură și diademă, îmbrăcat în porfiră, așa se desfăta omul în rai, având cu înlesnire totul din belșug. [1, XIII, IV]

6. Nu trece cu ușurință, iubite, pe lângă cele spuse! Gândește-te cât de mare îi era înțelepciunea lui Adam, ca să poată pune nume atâtor neamuri de păsări, de târătoare, de fiare, de dobitoace și tuturor celorlalte animale, domestice și sălbatice, celor care trăiesc în apă, celor care ies din pământ, într-un cuvânt tuturor animalelor și să pună fiecărui neam de animale numele lui propriu și potrivit. «Tot numele, spune Scriptura, pe care l-a pus Adam sufletului viu, acela a fost numele lui». [1, XIV, IV]

7. Mai poți, oare, suferi pe cei ce vor să spună că omul a avut cunoștința binelui și răului după ce a mâncat din pom, când chiar înainte de a fi mâncat era plin de atâta înțelepciune și pe lângă înțelepciune mai era învrednicit și de har profetic? Cum mai poți gândi asta, când caprele, oile și toate animalele știu care iarbă e bună de mâncare și care e vătămătoare, când știu să se ferească, cu multă grijă, de unele ierburi și să alerge la altele, iar omul, ființă cugetătoare, să nu fi știut ce e binele și ce e răul? [1, XVI, VI]

8. Când Dumnezeu i-a dat lui Adam porunca, nu i-a poruncit să se abțină de la alt pom, ci numai de la pomul acela din care, da-

că îndrăzne să mănânce, primea ca pedeapsă moartea; numai porunca aceasta i-a dat-o să n-o calce; de pomul vieții nu i-a spus nimic. Pentru că, după cum socot eu și după cum se și poate vedea, Dumnezeu l-a creat pe Adam nemuritor, așa că-i era îngăduit, dacă voia, să mănânce și din ceilalți pomi, deci și din pomul vieții, care putea să-i dea viață veșnică. De aceea Dumnezeu nu i-a dat nici o poruncă cu privire la acest pom.

[1, XVIII, II]

9. Ai văzut cât de mare e vătămarea acestei patimi? A făcut ca cel cinstit cu nemurirea să ajungă supus morții. Dușmanul mântuirii noastre, deci, împins de invidie, a meșteșugit ca cel întâi-zidit, care era nemuritor, să fie osândit la moarte; dar Stăpânul cel purtător de grijă și iubitor de oameni, prin moartea Sa, ne-a dăruit iarăși nemurirea și am dobândit bunătați mai mari decât am pierdut. Diavolul ne-a izgonit din rai, dar Stăpânul ne-a urcat la cer, diavolul a făcut să fim osândiți la moarte, dar Stăpânul ne-a dăruit nemurirea; diavolul ne-a lipsit de desfătarea paradisului, dar Stăpânul ne-a pregătit împărăția cerurilor. Ai văzut că iscusința Stăpânului a întors împotriva capului diavolului armele făurite de invidia lui împotriva mântuirii noastre? [2, XLVI, III]

AER

10. Dar dacă vei cerceta chiar și aerul, cel ce este pretutindeni revărsat, vei vedea că săracul se bucură de un aer mai curat și mai îmbelșugat. Căci călătorii și lucrătorii de pământ se dezmiardă în mijlocul acestor stihii mai mult decât cei din cetate, ba încă chiar și meșteșugarii se bucură de ele mai mult decât cei ce stau în cetate și care se îmbată în fiecare zi.

[5, XII, 8]

11. În afaceri oamenii de obicei pierd dacă au boala dragostei de câștig – sunt de multe ori înșelați, iar câștigurile mici le aduc pagube mari, după cum spune și proverbul. [4, LXII, V]

12. Când tu încui în hambare grâul, și când îi urci prețul, și în sfârșit, când iscodești alte căi de câștig străine, apoi atunci ce nădejde de mântuire vei avea? Și s-a poruncit a da celui flă-mând în dar, iar tu nu dai nici măcar cu un preț cumpătat. [5, XVII, 6]

AGRICULTURĂ

13. Meșteșug este lucrarea pământului; meșteșug este și țesă-toria, meșteșug este și zidăria; meșteșuguri care sunt foarte tre-buitoare și care cuprind în ele întreaga noastră viață. Celelalte meșteșuguri sunt slujitoare acestora, ca de pildă turnătoria de aramă, tâmplăria, păstoria, însă dintre toate acestea cea mai tre-buitoare este lucrarea pământului, pe care Dumnezeu a așezat-o la început prin însăși plăsmuirea omului. Fără de încălțăminte și fără de haine este cu puțință a trăi cineva – fără de lucrarea pământului însă este cu neputință. [5, XV, 5]

14. Deci de unde vom arăta că meșteșugul acesta este mai trebuitor decât toate celelalte? De acolo că fără de el nici un folos nu este de celelalte. Și dacă credeți, lăsând pe toate la o parte, să punem la mijloc pe cea mai de căpetenie decât toate, lucrarea pământului. [5, XV, 5]

AGRONOMIE

15. Și ce dacă plantele nu slobod glas din ele precum cei ce pătinesc rele prin cetăți? Însă prin înfățișarea lor arată parcă nedreptatea ce li se face, veștejindu-se și fiind strămtorate de buruienile cele rele. Și după cum răutatea se pedepsește cu legile, tot așa și aici, prin meșteșugul agriculturii, se îndreaptă răutatea pământului, cum și sălbăcia sau prostimea plantei. Fiindcă toate câte se văd în obiceiurile oamenilor le vom găsi și la plante: asprimea, moleșirea, sfiala, dârzenia, nestatornicia; și unele dintre dănsese sunt tăiate din belșug fără vreme și în dauna celor de alături, iar altele sunt sărăcite și nedreptățite, ca de pildă când gardurile, înverzind, se ridică în sus în dauna plantelor din apropiere, sau când alți copaci fără rod și sălbatici cresc în sus și împiedică creșterea celor de pe dedesubt. Și după cum stăpânitorii și împărații au și de acei care vătămă și se războiesc cu stăpânirea lor, tot așa și lucrătorul de pământ are a se lupta cu năvala fiarelor sălbatice, cu schimbările aerului, cu seceta, cu tăciunele sau rugina, cu multa ploaie, cu piatra, cu pâcla și cu multe altele de acest fel. Iară acestea se întâmplă ca astfel tu întruna să-ți ai privirea îndreptată către Dumnezeu. Celelalte meșteșuguri atârnă și de râvna oamenilor, pe când lucrarea pământului cel mai mare ajutor îl are în puterea lui Dumnezeu și aproape în întregimea ei atârnă de El; pentru că are trebuință de ploile de sus, de starea anotimpurilor, iar mai presus de toate, de pronia sau de purtarea Lui de grijă. „Nici cel ce sădește, nici cel ce udă este ceva, ci Dumnezeu cel ce dă creșterea” (I Cor. 3, 7), zice. [5, XV, 7]

AJUTOR

16. Să nu încetăm să facem totul pentru cei păcătoși și trândavi; să-i sfătuim, să-i învățăm, să-i rugăm, să-i povățuim, să-i înde-

mnăm, chiar dacă nu avem nici un folos. Că și Hristos știa mai dinainte că n-are să se îndrepte vânzătorul, dar n-a încetat de a face totul, sfătuindu-l, amenințându-l, văitându-l; nu pe față, nici arătat, ci îndeosebi. [4, LXXX, III]

17. Strădania omului nu e îndeșulătoare, dacă omul nu se bucură de ajutorul cel de sus; și iarăși: nu câștigăm nimic de pe urma ajutorului de sus dacă nu ne străduim. [4, LXXXII, IV]

AMÂNARE

18. Într-adevăr nimic nu tulbură atât de mult viața noastră cât amânarea și zăbovirea săvârșirii faptelor bune. Adeseori amânarea a făcut să pierdem totul. [3, XVI, X]

ANTROPOLOGIE

19. Când Adam a văzut animalele alături de el, n-a fugit, ci, ca un stăpân, care pune nume robilor de sub stăpânirea sa, așa a dat și el nume tuturor fiarelor. «Și numele pe care l-a dat Adam, acela a fost numele animalului», spune Scriptura. Acesta este semnul stăpânirii. Asta e pricina că Dumnezeu, vrând să-i arate lui Adam că e stăpân peste toate cele văzute, i-a dat să pună nume animalelor. Dovada aceasta e îndeșulătoare să arate că la început animalele nu înfricoșau pe om. [1, IX, IV]

20. Mai poți, oare, suferi pe cei ce vor să spună că omul a avut cunoștința binelui și răului după ce a mâncat din pom, când chiar înainte de a fi mâncat era plin de atâta înțelepciune și pe lângă înțelepciune mai era învrednicit și de har profetic? Cum mai poți gândi asta când caprele, oile și toate animalele știu care iarbă e bună de mâncare și care e vătămătoare, când știu să se

ferescă, cu multă grijă, de unele ierburi și să alerge la altele, iar omul, fiindă cugetătoare, să nu fi știut ce e binele și ce e răul?

[1, XVI, VI]

ANTROPOMORFISM

21. Dacă i-am atribui gură lui Dumnezeu, pentru că Scriptura spune: «A suflat în fața lui», atunci ar trebui neapărat să-I atribuim și mâini pentru că a spus: «A făcut pe om». Dar ca nu cumva, fără voia mea, să pun în fața voastră flecărelile acelora și să fiu silit să vorbesc și eu ce nu se cuvine, haide să întoarcem spatele prostiei și nebuniei lor și să urmărim scopul dumnezeieștii Scripturi, care se interpretează pe ea însăși; numai că ni se cere un singur lucru: să nu ne uităm la grosolănia cuvintelor, ci să înțelegem aceea că slăbiciunea minții noastre este de vină că Scriptura folosește cuvinte atât de grosolane, adică cuvinte nepotrivite ființei Dumnezeirii. Auzul nostru omenesc nici n-ar fi putut înțelege altfel cuvintele Scripturii, dacă nu ar fi avut parte de un pogorământ atât de mare.

[1, XIII, II]

22. Gândindu-ne, dar, și la slăbiciunea noastră și la aceea că cele spuse în Scriptură sunt spuse despre Dumnezeu, să înțelegem cuvintele Scripturii așa cum e firesc să fie spuse despre Dumnezeu; să nu coborâm Dumnezeirea, atribuindu-i formă omenească și mădulare, ci să gândim toate cum se cuvine lui Dumnezeu, că Dumnezeirea este simplă, necompușă și fără formă. Dacă ne-am lăsa duși de gândurile noastre și I-am atribui lui Dumnezeu mădulare și chip omenesc, am cădea, fără să ne dăm seama, în necredința elenească. [1, XIII, II]

23. Că nu se cuvine să se spună de Dumnezeu că S-a suit și S-a pogorât; dar pentru că dovada cea mai mare a nespusei Sale

iubiri de oameni este aceea de a ne da învățătura cu ajutorul unor astfel de cuvinte nepotrivite, de aceea se folosește de cuvintele omenești. Că dacă ne-ar vorbi pe măsura Dumnezeirii Sale, urechea omenească n-ar putea suporta înălțimea celor spuse. [2, LX, I]

APĂ

24. Ce vrea să spună prin aceste cuvinte: «Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apei»? După părerea mea, aceste cuvinte arată că în ape era o energic plină de viață; nu era simplu o apă stătătoare și nemișcătoare, ci mișcătoare, care avea putere de viață în ea. Că ceea ce-i nemișcător este negreșit nefolositor, pe când ceea ce se mișcă este capabil să facă multe». [1, III, I]

APOSTOLI

25. Se poate însă ca apostolii să fi mutat și munți, dar să nu se fi scris. Că nu s-au scris toate minunile pe care le-au săvârșit. [4, LVII, II]

26. Așadar, apostolii au fost modele adevărate, căci ei ne-au transmis neschimbată icoana originală [a credinței], creștinismul în toată puritatea lui. Înțelegeți ce viață curată au avut ei dacă această icoană [chip] originală ne stă și astăzi înaintea prin exemplul și prin legile ei vii. Ceea ce Scripturile spuneau, ei arătau tuturor prin fapte. [6, XIII, 5]

ARIENI

27. Acum să revenim la arieni: „Dumnezeu fiind în chip, n-a socotit o știrbire a fi El întocmai cu Dumnezeu” (Fil. 2, 6). Aici,

pentru că vorbește despre Dumnezeu, nu spune nicăieri «s-a făcut» sau «a luat», pe când în pasajul următor, pentru că vorbește despre firea Lui omenească, spune: „Ci S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor” (Fil. 2, 7). Aceasta [firea omenească] „s-a făcut”, „a luat”, pe când aceea [firea dumnezeiască] exista. Deci să nu le confundăm, nici să le despărțim; un Dumnezeu, un Hristos, Fiu al lui Dumnezeu; când zic un, zic unire, nu confundarea acestor două naturi, ci unirea lor. [6, VIII, 5]

ARTE ȘI MESERII

28. Uită-te, iubite, lumea pășește încetul cu încetul tot mereu înainte, că viața începe să se organizeze, că oamenii, unul câte unul, descoperă, cu ajutorul înțelepciunii date de Dumnezeu firii omenești, tot felul de arte și meserii; și așa au apărut în lume artele și meseriile. Cel dintâi om a descoperit lucrarea pământului, altul păstoritul, altul creșterea vitelor, altul muzica, altul lucrarea fierului și a aramei, iar dreptul Noe, cu ajutorul învățaturii sădite în sufletul lui de Dumnezeu, a descoperit lucrarea viței de vie. [1, XXIX, III]

ASCULTARE

29. Nenumărate bunătați dobândim, deci, când ne supunem Stăpânului, când ascultăm de poruncile Lui și când, la fel cu patriarhul acesta, nu iscodim poruncile ce ne dă, ci ca niște slujitori recunoscători împlinim cele poruncite și lăsăm pe seama Stăpânului rațiunea acestor porunci. Dacă ne vom învăța să gândim așa, vom putea fi la fel de ascultători ca și dreptul Avraam și vom putea dobândi aceleași cununi. [2, XLVII, IV]

30. După cum cuvântul «chip» înseamnă stăpânire, tot așa cuvântul «asemănare» înseamnă ca noi să ajungem, atât cât ne stă în puterea noastră omenească, asemenea lui Dumnezeu: să ne asemănăm adică lui Dumnezeu în ce privește bunătatea, blândețea, virtutea, precum zice și Hristos: «Fiți asemenea Tatălui vostru Celui din ceruri». [1, IX, II]

ASISTENȚĂ SOCIALĂ

31. Dacă cei bogați și cei cu averi mijlocii ar împărți între ei pe cei ce au nevoie de pâine și îmbrăcăminte, abia dacă ar reveni un sărac la cincizeci sau la o sută de locuitori. Cu toate acestea, deși sunt atât de mulți cei care pot hrăni pe cei nevoiași, totuși săracii își plâng în fiecare zi sărăcia lor. Și ca să cunoști neomenia lor, gândește-te câte văduve și câte fecioare ajută în fiecare zi Biserica! Și Biserica are numai venitul unuia dintre cei mai mari bogați din orașul nostru. Iar numărul celor ajutați de Biserică se urcă la trei mii. În afară de aceste trei mii de suflete, Biserica mai ajută zilnic pe cei din închisori, pe bolnavii din spitale, pe sănătoși, pe străini, pe schilozi, pe cei care stau la ușa bisericii pentru hrană și îmbrăcăminte, pe scurt pe toți care cer ajutor în fiecare zi. Cu toate acestea averea Bisericii nu se împruținează. Deci dacă numai zece bogați ar vrea să ajute pe săraci, așa cum ajută Biserica, n-ar mai fi nici un sărac în orașul nostru. [4, LXVI, III]

32. Nu vreți să dați săracilor tot venitul averilor voastre? Atunci ajutați-i cu jumătate din venit, cu o treime, cu o pătrime, cu o zecime! Cu harul lui Dumnezeu, orașul nostru ar putea hrăni

săracii din zece orașe. Dacă vreți, să facem o socoteală. Dar, mai bine spus, nici nu-i nevoie de socoteală. Atât e de ușor lucrul acesta că se vede de la sine. Uitați-vă cât de mult varsă adeseori o singură familie pentru cheltuielile publice! Nu pregetă să verse acești bani și nici nu simte deloc cheltuiala! Dacă fiecare bogat ar voi să dea săracilor cât dau pentru aceste cheltuieli, într-o clipită de vreme ar cuceri cerul. [4, LXVI, IV]

ASTRE

33. Ce înseamnă: «Spre semne și spre vremi și spre zile și spre ani»? Dumnezeiasca Scriptură vrea să ne învețe că drumul acestora ne ajută să cunoaștem vremile, schimbarea solstițiilor, numărul zilelor, drumul anului. Cu ajutorul lor le putem cunoaște pe toate. [1, VI, V]

ATEISM

34. Unii, de pildă, au admirat lumea mai mult decât era vrednică, încât o credeau a fi Dumnezeu, iar alții atât de mult i-au nesocotit frumusețea, încât o credeau nevrednică de făurirea de către Dumnezeu, și deci puneau totul în seama unei materii viclene. Deși Dumnezeu a făcut atât cerul cât și soarele frumoase și mari, ca astfel să nu se creadă a fi vreunul din ele străine de înțelepciunea lui Dumnezeu, ca nu cumva omul să le creadă a fi Dumnezeu; dar cu toate acestea, cei betegiți din pricina propriilor silogisme și cugetări au căzut în cea potrivnică: unii pe alții înfruntându-se și acuzându-se, s-au rătăcit în cugetările prin care tocmai căutau a îndreptăți înțelepciunea lui Dumnezeu. [5, XXI, 6]